



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Jörel Holmberg
0501-60 53 95

BESLUT
2009-01-30

Diarienummer
511-46334-2003

Sida
1(8)

Enligt sändlista

Beslut om utvidgning av natur- reservatet Högsböla ängar i Skövde kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 5. Sändlista

Administrativa uppgifter om utvidgningen av naturreservatet

Namn:	Högsböla ängar
RegDOSIS	2014386
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Skövde
Ungefärlig mittpunkt	427720 - 6485970
Fastigheter och ägare:	<i>Högsböla 1:1 och 1:3 Roland och Ann-Sofie Mokvist</i>
Nyttjanderättsinnehavare	-
Areal:	3 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning	SE0540097 (befintliga reservatet)
Naturgeografisk region:	Vänerslätterna
Objektskategori	Hotade arter
IUCN-kategori	IV Habitat / Artskyddsområde

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som avgränsats och markerats på bilagd karta (bilaga 1) ska ingå i naturreservatet Högsböla ängar.

Naturreservatets justerade gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla naturliga fodermarker med rik flora och fauna. Fasta anordningar, som stängsel och grindar av gammaldags karaktär som bidrar till den ålderdomliga prägeln, ska finnas.
- göra området tillgängligt för allmänhetens studier och naturupplevelser.

Syftet skall tryggas genom att:

- betesmarkerna hävdas årligen genom bete och slåtter.
- anläggningar för friluftslivet, såsom informationstavlor, vandringsleder och p-plats underhålls.

Föreskrifter för naturreservatet

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning.
2. spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt av något slag.
3. utföra fyllning eller tippning.
4. framdraga luftledning eller markledning.
5. avverka träd, gallra, röja eller plantera i strid mot fastställd skötselplan.
6. tillföra konstgödsel eller kemiska bekämpningsmedel.
7. skyddsdikey, rensa, lägga igen eller kulvertera dike.
8. ta bort stengårdsgård eller odlingsröse.
9. uppföra mast, torn eller liknande anläggning.
10. framdra väg, stig eller anlägga parkeringsplats.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga parkeringsplats och vandringsled samt sätta upp informationstavlor.
3. Stängsla, gallra, röja, bedriva slåtter och betesdrift i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
4. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning.
2. anbringa tavla, plakat, inskrift eller annan störande anordning.
3. skada växtligheten, t ex genom att bryta kvistar eller plocka blommor, lavar, mossor eller svampar.
4. göra upp eld.
5. tälta eller ställa upp husvagn.
6. framföra motordrivet fordon.
7. medföra okopplad hund.
8. anordna läger, sätta upp orienteringskontroller eller snitsla spår.

Föreskrift 6 och 7 gäller ej fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt vid skötsel/förvaltning av fastigheten eller vid jakt. Vid jakt får motordrivet fordon endast användas i samband med uttransport av fällt vilt. Mindre banddriven älghugare eller fyrhjuling får då användas under förutsättning att markskador och spårbildning minimeras.

Beskrivning av utvidgningen av naturreservatet

Området består av ett odlingslandskap med hagmarker och hassellundar med en rik flora och svampflora. Den sydöstra delen har nyligen restaurerats och har en hagmarkskaraktär med ask och alm och en del äldre och hamlade träd. Den nordvästra delen är en kraftigt igenväxande hassellund med framförallt ask, alm och hassel. Området har tidigare haft en mosaikartad struktur och hyser en mycket artrik svampflora med flera sällsynta marksvampar, bl a finns slöjroksvamp, *Lycoperdon mammiiforme*, och blek vinterskivling,

Flammulina fennae, som båda är starkt hotade och omfattas av åtgärdsprogram. En fornlämning i form av ett röse finns i den sydöstra delen. För beskrivning av det befintliga naturreservatet hänvisas till beslut 1990-10-09.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Det aktuella området ligger inom riksintresse för naturvården, Nordbillingen NR014075, riksintresse för friluftslivet Billingen-Valle-Hornborgasjön FR06 och riksintresse för kulturmiljövård, Berg KR24. Nordbillings riksintressen är främst knutna till odlingslandskapet och geovetenskap (platåberg med kambrosiluravlagringar), men även till skog och våtmarker. I diabasbranterna och strax nedanför finns ädellövskogar med lång kontinuitet. Naturvärdena är främst knutna till den enastående rika floran, med många sällsynta och hotade arter. Även fågellivet är rikt. Området är ett välbesökt utflyktsmål. Billingen - Valle - Hornborgasjön är utvalt som område av riksintresse för friluftsliv för att det har särskilt goda förutsättningar för positiva upplevelser och för natur- och kulturstudier, och för att det finns särskilt goda förutsättningar för strövande, cykelturer och skidåkning.

Kommunal översiktsplan

Förslaget är förenligt med kommunens översiktsplan.

Internationell betydelse

Naturreservatet Högsböla ängar ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 (SE0540097). Den del som berörs av utvidgningen ingår dock inte i nätverket. Vid framtida revidering av gränsen bör dock området tas med i Natura 2000 området.

Befintliga områdesskydd

Det befintliga naturreservatet Högsböla ängar ansluter i norr till utvidgningen.

Ärendets handläggning

Ägarna till fastigheterna Högsböla 1:1 och 1:3 lät under hösten 2003 länsstyrelsens landsbygdsenhet ta fram ett förslag till åtgärdsplan för delar av fastigheterna. Skogsstyrelsen/Skövde kommun genomförde våren 2004 röjningar och stängslingar i området. I samband med detta kom länsstyrelsen och markägarna överens om att ett mindre område borde införlivas i det befintliga naturreservatet. Parallellt med detta har länsstyrelsen haft kontakt med markägaren till Melldala 15:1 och föreslagit en utvidgning av naturreservatet västerut.

Området är värderat och förhandlingar med markägarna pågår.

Berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Skövde kommun och Skogsstyrelsen Region Väst. Svenska Turistföreningen, Friluftsrämjandet, Norra Billings Hembygdsförening, Skaraborgs naturskyddsförening, Västgötabergens svampklubb och Naturskyddsföreningen i Skövde har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Följande synpunkter har kommit på förslaget:

Markägaren till **Melldala 15:1** vill själv ta ansvar för skötseln av sina marker. Länsstyrelsen och markägaren har gemensamt kommit fram till att markägaren ska ansvara för områdets långsiktiga skötsel och ta hjälp av miljöstöden för att finansiera skötseln. Om markägaren i framtiden inte klarar detta kan diskussionen om reservat återupptas. Länsstyrelsen har justerat gränsen för reservatet så att fastigheten inte längre är berörd.

Markägarna till **Högsböla 1:1 och 1:3** är positiva till naturreservatet.

Skövde kommun tillstyrker förslaget under förutsättning att berörda markägare inte har något att erinra och att de får skälig ersättning.

Skogsstyrelsen påpekar att det finns en stor mängd hotade arter i området och att det ev bör utredas ytterligare hur området ska skötas för att gynna dessa. Länsstyrelsen har haft kontakt med svampexpertis kopplad till Centrum för biologisk mångfald och aktuella åtgärdsprogram för att diskutera skötseln av området. Diskussionerna har utmynnat i förslag enligt skötselplanen.

Skövde naturskyddsförening är positiva till reservatet men anser att det bör utökas ytterligare. Föreningen har också detaljerade synpunkter på skötseln som de anser måste utgå från att gynna svampfloran i området. Länsstyrelsen anser inte att ytterligare utökningar av naturreservatet är aktuella för tillfället. I övrigt, se ovan.

Västgötabergens svampklubb påpekar att hassellunden är en s k hot-spot som svamplokal och att det är mycket angeläget att den sköts för att gynna svampfloran. Länsstyrelsens kommentar, se ovan.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Nordbillingen i sin helhet är ett unikt landskapsavsnitt i Västra Götaland. Landskapet och naturen är mycket starkt påverkade av kalkberggrunden i området. Den nu föreslagna utvidgningen av Högsböla ängar innebär att en hassellund och hagmarker med en mycket artrik kärlväxt- och svampflora, inkluderas i det befintliga naturreservatet.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Ett rikt odlingslandskap, delmål 13.1.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturresevat. Föreskrifterna är anpassade till naturresevatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § MB finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturresevatetsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

I övrigt hänvisas till länsstyrelsen beslut 1990-10-09.

Upplysningar

Länsstyrelsen beslutade 1990-10-09 att bilda naturresevatet Högsböla ängar. A- och C-föreskrifterna i det nya beslutet är identiska med dem i det äldre beslutet.

Dispens från föreskrifterna

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge undantag från meddelade föreskrifter. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva detta beslut.

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren av naturresevatet.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturresevatetsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörda markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Skaraborgs Allehanda, Skaraborgsbygden och Göteborgs Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Landskapsarkitekten Jörel Holmberg har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarsson länsarkitekt Jens Rasmussen och länsjurist Conny Claesson.

Göran Bengtsson

Jörel Holmberg

Beslutskarta

Naturreservatet
Högsböla ängar
Skövde kommun

Tillhör Länsstyrelsens beslut enligt
7 kap 4 § miljöbalken. Dnr. 511-46334-2003

Bilaga 1



-  Gräns för utvidgning av naturreservatet Högsböla ängar
-  Gräns för befintligt naturreservat
-  Fornlämning

Skala

0 100 200 Meter



Utdrag ur GSD Fastighetskarta 8D5E.

Copyright Lantmäteriet, dnr. 106-2004/188. VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

LÄNSSTYRELSEN

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

